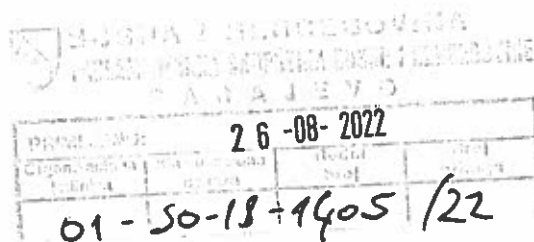

Broj: 06-50-1883- *7* /22
Sarajevo, 24. 8. 2022. godine

PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE
Zastupnički dom
Trg BiH 1
Sarajevo

PREDMET: Informacija o stanju u oblasti migracija u Bosni i Hercegovini za 2021. godinu, dostavlja se -

Zastupnički dom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine na 21 sjednici održanoj 15. 6. 2021. godine, izmijenio zaključak usvojen na 16. sjednici ovog doma, broj:01-50-1-15-16/21 od 3. 2. 2021. godine te donio novi zaključak kojim se *nalaže Vijeću ministara BiH da jednom u šest mjeseci dostavlja informacije o stanju u oblasti migracija Zastupničkom domu Parlamentarne skupštine BiH.*

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine zaključkom s 42. sjednice održane 22. 7. 2021. godine zadužilo je Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine po navedenom zaključku Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine BiH.

Sukladno navedenom u prilogu akta upućujemo vam Informaciju o stanju u oblasti migracija u Bosni i Hercegovini za 2021. godinu. Informacija je usvojena na 54. sjednici održanoj 28. 7. 2022. godine. Obavijest Vijeća ministara BiH o usvajanju predmetne informacije Ministarstvu sigurnosti dostavljena je 16. 8. 2022. godine.

Informacija o stanju u oblasti migracija u Bosni i Hercegovini za 2021. godinu prevedena je na tri jezika i dva pisma koja su u službenoj uporabi u Bosni i Hercegovini. Napominjemo da se radi o neslužbenom prijevodu koji su uradili uposlenici Ministarstva sigurnosti, a ne profesionalni lektori.

S poštovanjem,

MINISTAR
dr. Selmo Cikotić

Prilog:

- Kao u tekstu;
- Obavijest Vijeća ministara BiH broj: 05-07-1-1801-62/22 od 8. 8. 2022. godine

Dostavljeno:

- Naslovu;
- a/a

Broj: 05-07-1-1801-62/22
Sarajevo, 8. 8. 2022. godine

BOSNA I HERCEGOVINA - БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
МИНИСТАРСТВО СИГУРНОСТИ-БЕЗБЈЕДНОСТИ
МИНИСТАРСТВО СИГУРНОСТИ-БЕЗБЈЕДНОСТИ
SARAJEVO - САРАЈЕВО

16-08-2022

PRIMLJENO/ПРИМЉЕНО: 16-08-2022			
Ustr. jedinica Устр. јединица	Klasif. oznaka Класиф. ознака	Redni broj Редни број	Broj priloga Број прилога
06	50	1883-	9/22

06 cil

1292

MINISTARSTVO SIGURNOSTI BOSNE I HERCEGOVINE
- n/r tajniku Ministarstva -
Trg Bosne i Hercegovine 1, 71000 Sarajevo

16-08-2022

PREDMET: Obavijest, dostavlja se

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na 54. sjednici održanoj 28. 7. 2022. godine, razmotrilo je Informaciju o stanju u oblasti migracija u Bosni i Hercegovini za 2021. godinu te s tim u vezi zaključilo:

- Vijeće ministara Bosne i Hercegovine usvojilo je Informaciju o stanju u oblasti migracija u Bosni i Hercegovini za 2021. godinu.
- Zadužuje se Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine da Informaciju o stanju u oblasti migracija u Bosni i Hercegovini za 2021. godinu dostavi Predsjedništvu Bosne i Hercegovine na daljnje razmatranje.
- Zadužuje se Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine da Informaciju o stanju u oblasti migracija u Bosni i Hercegovini za 2021. godinu dostavi Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine.

S poštovanjem,

DOSTAVLJENO:

- naslovu
- u spis broj: 05-04-2-877/22
- a/a

GENERALNI TAJNIK
VIJEĆA MINISTARA BiH
mr. Robert Vidović
no ostaju

**Informacija
o stanju u oblasti migracija u Bosni i Hercegovini
za 2021. godinu**

Sadržaj

I. Uvod	2
II. Uočeni trendovi migracijskih tokova	3
1. Statistički podaci za 2021. godinu	3
2. Statistički podaci za prosinac 2021. godine	3
III. Upravljanje migracijama	4
1. Razvoj politike migracija.....	4
2. Upravljanje granicom	6
3. Nezakonite migracije unutar Bosne i Hercegovine.....	8
4. Borba protiv krijumčarenja migranata.....	10
5. Azil	12
6. Smještaj migranata	13
6.1. Smještajni kapaciteti institucija Bosne i Hercegovine	13
6.2. Privremeni prihvatni centri u Bosni i Hercegovini	14
6.3. Zdravstvena zaštita migranata	15
7. Podaci o utrošku finansijskih sredstava iz IPA projekta u svrhu ublažavanja efekata migrantske krize u Bosni i Hercegovini	16
IV. Izazovi u upravljanju nezakonitim migracijama u Bosni i Hercegovini.....	18
V. Provedba Plana mjera i aktivnosti za efikasno upravljanje migrantskom krizom u Bosni i Hercegovini	25

I. Uvod

Informacija o stanju u oblasti migracija u Bosni i Hercegovini za 2021. godinu je druga godišnja informacija koju je izradilo Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine. Godišnja informacija je izrađena sukladno zaključcima Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, Predsjedništva Bosne i Hercegovine kao i tijela Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine¹.

Informacija o stanju u oblasti migracija u Bosni i Hercegovini obuhvaća razdoblje o 1. siječnja do 31. prosinca 2021. godine, te zasebno za prosinac 2021. godine. Informacija za 2021. godinu sastoji se od pet osnovnih dijelova i uvoda. Prvi dio informacije prezentira migracijske trendove uočene u 2021. godini i prosincu ove godine. Drugi dio podijeljen je na tematske cjeline prema različitim aspektima upravljanja migracijama. Izazovi u upravljanju nezakonitim migracijama su prikazani u narednom dijelu informacije. Zadnji dio teksta sadrži podatke o provedbi Plana mjera i aktivnosti za efikasno upravljanje migrantskom krizom u Bosni i Hercegovini.

Podatke prikazane u ovom dokumentu dostavile su relevantne upravne organizacije i sektori Ministarstva sigurnosti, druga tijela uprave u BiH kao i međunarodne organizacije.²

Ključna obilježja migracija u Bosni i Hercegovini u 2021. godini su:

1. **Migracijski pritisak na granicu Bosne i Hercegovine oslabio je u odnosu na 2020. godinu.**
2. **Smanjenje broja nezakonitih migranata prijavljenih Službi za poslove sa strancima iznosilo je 2,34 % u odnosu na statističke pokazatelje iz 2020. godine.**
3. **Zlouporaba sustava azila je i dalje prisutna.**
4. **Mjesečno u prosjeku u svim centrima za smještaj migranata boravilo je 3.836 osoba, u odnosu na prosjek od 5.903 osobe iz 2020. godine.**
5. **Otvoren je privremeni prihvatni centar „Lipa“ na području grada Bihaća i zatvoreni privremeni prihvatni centri „Sedra“ u Cazinu i „Bira“ u Bihaću.**
6. **Bosna i Hercegovina se suočava s identičnim izazovima u upravljanju nezakonitim migracijama kao u prethodnom razdoblju.**
7. **Ukupno 67 % aktivnosti iz Plana mjera i aktivnosti za efikasno upravljanje migrantskom krizom u Bosni i Hercegovini ocijenjeno je kao „provedba u tijeku“.**

¹ Informacija o stanju u oblasti migracija u Bosni i Hercegovini pripremljena je prema: zaključcima Vijeća ministara BiH sa 143. sjednice održane 25. 5. 2018. i sa 144. sjednice održane 29. 5. 2018. godine; prema zaključku Vijeća ministara BiH sa 165. sjednice održane 30. 1. 2019. godine, a u svezi zaključka Predsjedništva BiH s prve redovite sjednice održane 12. 12. 2018. godine; zaključku Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine BiH sa 21. sjednice održane 15. 6. 2021. godine i zaključku Zajedničkog povjerenstva za obranu i sigurnost Parlamentarne skupštine BiH s 8. sjednice održane 6. 10. 2020. godine.

² Ova informacija pripremljena je na temelju: preliminarnih statističkih podataka o migracijama i azilu koji se na dnevnoj osnovi dostavljaju Ministarstvu sigurnosti, podataka prikupljenih za izradu mjesečnih informacija o stanju u oblasti migracija u BiH, podataka dostavljenih za praćenje provedbe Plana mjera i aktivnosti za efikasno upravljanje migrantskom krizom u BiH kao i podataka prikupljeni za sagledavanje odgovora na izazove upravljanja nezakonitim migracijama u BiH. Podaci su dostavljeni od Ministarstva sigurnosti - Sektora za azil, Službe za poslove sa strancima, Granične policija BiH i SIPA-e, Ministarstva vanjskih poslova BiH, Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH te Tužiteljstva BiH. Informacija je urađena i na temelju Informacije IOM-a o izvršenju Proračuna IPA SM za 2021. godinu i Informacije DRC-a o pružanju zdravstvenih usluga i provedbi preventivnih mjera COVID-19 u prihvatnim centrima u BiH za 2021. godinu kao i ostali relevantnih podataka dostavljenih Ministarstvu sigurnosti.

II. Uočeni trendovi migracijskih tokova

1. Statistički podaci za 2021. godinu

Granična policija Bosne i Hercegovine otkrila je ukupno **8.834 osobe u nezakonitom prelasku ili pokušaju nezakonitog prelaska državne granice** u 2021. godini, što je za **25,50 %** manje nego u istom razdoblju prethodne godine³. Od ukupnog broja, 5.763 osobe su otkrivene na ulazu u BiH, od čega je, sukladno članku 37. Zakona o graničnoj kontroli, od pokušaja nezakonitog ulaska u BiH, uglavnom s teritorije Srbije i Crne Gore, odvraceno je 5.214 osoba. Na izlazu iz BiH, otkrivena je 3.071 osoba, od kojih su neke evidentirane više puta uslijed konstantnih pokušaja ulaska na teritoriju Europske unije. Granicu Bosne i Hercegovine u 2021. godini najčešće su nezakonito prelazili državljani Afganistana, Pakistana i Bangladeša.

Službi za poslove sa strancima **prijavljeno je ukupno 15.812 nezakonitih migranata** što predstavlja smanjenje od **2,34 %** u odnosu na 2020. godinu. Od ukupnog broja prijavljenih nezakonitih migranata u 2021. godini, 76 % čine državljani Afganistana, Pakistana i Bangladeša.

Od ukupno 15.812 prijavljenih nezakonitih migranata, njih **14.688** iskazalo je namjeru za podnošenje zahtjeva za azil. Istovremeno, **167 osoba**, odnosno oko 1 % od ukupnog broja onih koji su iskazali namjeru, podnijelo je **zahtjev za azil** u BiH. U izvještajnoj godini ukupno je za 33 osobe odobrena međunarodna zaštita, od čega je supsidijarna zaštita priznata za 28, a izbjeglički status za pet osoba. Istovremeno, zahtjev za azil odbijen je za 50 osoba, dok su postupci po zahtjevu za azil obustavljeni za 172 osobe⁴.

2. Statistički podaci za prosinac 2021. godine

Granična policija Bosne i Hercegovine evidentirala je 419 osoba u nezakonitom prelasku ili pokušaju nezakonitog prelaska državne granice, što je za 18 % manje nego u studenome 2021. godine. U odnosu na prethodne mjesece, broj osoba otkrivenih na izlazu iz BiH je veći nego broj otkrivenih u pokušaju nezakonitog ulaska na teritoriju BiH. Naglašavamo da je broj migranata otkrivenih na izlazu iz BiH vještački povećan višestrukim evidentiranjem istih osoba koji konstantno pokušavaju nastaviti putovanje prema željenoj zemlji odredišta. Osobe koje su otkrivene u nezakonitom prelasku ili pokušaju nezakonitog prelaska, u oba pravca, u najvećem broju su državljani Afganistana, Pakistana te nositelji putne isprave s oznakom „Republika Kosovo“.

Službi za poslove sa strancima prijavljena su ukupno 492 nezakonita migranta, što predstavlja smanjenje od 34 % u odnosu na prethodni mjesec. Državljanima Afganistana su najbrojniji nezakoniti migranti prijavljeni u izvještajnom mjesecu. Nakon njih slijede državljani Turske, Pakistana i Indije, iako su razlike između brojeva prijavljenih migranata iz ovih država zanemarive.

Od ukupnog broja prijavljenih nezakonitih migranata, njih 330 iskazalo je namjeru za podnošenje zahtjeva za azil. Istovremeno 17 odnosno oko 5 % od ukupnog broja onih koji su iskazali namjeru, podnijelo je zahtjev za azil u BiH. Supsidijarna zaštita odobrena je za četiri osobe, dok je izbjeglički status priznat dvijema osobama. Zahtjev za azil odbijen je za šest osoba, koliko je i obustavljeno postupaka u izvještajnom mjesecu⁵.

³ U 2020. godini registrirano je 11.857 osoba prema podacima iz Analize rada Granične policije BiH za 2020. godinu.

⁴ Ovi podaci pokazuju postupke koji su završeni u 2021. godini prema odredbama Zakona o azilu.

⁵ Ovaj podatak Sektora za azil pokazuje postupke koji su završeni u prosincu 2021. godine prema odredbama Zakona o azilu.

III. Upravljanje migracijama

1. Razvoj politike migracija

U 2021. godini, Ministarstvo sigurnosti nastavilo je provedbu aktivnosti na kreiranju efikasnije politike migracija i azila.

Izrađen je jedan od najznačajnijih dokumenata u području migracija, Prijedlog Strategije u oblasti migracija i azila i Akcijski plan za razdoblje 2021.-2025. godina. Također, prikupljena su mišljenja od ministarstava i određenih tijela na prijedlog ovog strateškog dokumenta prema članku 31. Poslovnika o radu Vijeća ministara Bosne i Hercegovine.

Nadalje, radi reguliranja različitih pitanja iz oblasti migracija i azila, te dodatnog usklađivanja važećeg zakonodavstva s pravnom stečevinom Europske unije prema Vijeću ministara BiH upućena je: Odluka o prestanku važenja Odluke o ograničenju kretanja i boravka stranaca u BiH, Odluka o najmanjem iznosu sredstava potrebnom za izdržavanje stranca za vrijeme namjeravanog boravka u BiH za 2022. godinu, Odluka o izmjeni i dopuni Odluke o formiranju Koordinacijskog tijela za pitanja migracija u BiH, Odluka o izmjenama Odluke o određivanju privremenih prihvatnih centara za smještaj migranata te Pravilnik o standardima funkcioniranja i drugim pitanjima od značaja za rad centra za prihvat i smještaj tražitelja azila.

Pored navedenog, od strane ministra sigurnosti donesen je Pravilnik o dopunama Pravilnika o azilu i Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o trajanju osnovne obuke i obvezama kadeta tijekom obuke⁶.

Također, pokrenuto je više aktivnosti kojim se jača normativni okvir u segmentu readmisije osoba koja nezakonito borave na teritoriji BiH. Prema podacima Ministarstva vanjskih poslova BiH, putem veleposlanstava Bosne i Hercegovine ili diplomatskih predstavništava država ugovornih strana, nacrti sporazuma o readmisiji dostavljeni su sljedećim državama: Egiptu, Maroku, Ukrajini, Afganistanu, Libanonu, Bangladešu⁷, Iranu i Tunisu, dok su inicijative za zaključivanje ovih sporazuma upućene Palestini, Jemenu, Libiji, Eritreji i Somaliji.

Međunarodna suradnja u oblasti migracija

Opredijeljenost za međunarodnu, regionalnu i bilateralnu suradnju o pitanjima migracija iskazana je i u 2021. godini sudjelovanjem predstavnika Bosne i Hercegovine na nizu bilateralnih, regionalnih i multilateralnih sastanaka.

U svibnju 2021. godine, održan je *online* sastanak visokih dužnosnika EU – Zapadni Balkan iz oblasti unutarnjih poslova. Na sastanku je razgovarano o azilu, migracijama, upravljanju granicama, te jačanju policijske suradnje.

Diplomatski dijalog o međunarodnoj podršci BiH u upravljanju migracijama i o mogućnosti međunarodne podrške za razvoj procedura u Bosni i Hercegovini da se nosi s migracijama održan je u lipnju 2021. godine.

U lipnju 2021. godine održan je *online* sastanak Berlinskog procesa za ministre unutarnjih poslova. Na sastanku je razgovarano o borbi protiv korupcije i upravljanju migracijama.

Regionalna konferencija „Sarajevo Migration Dialogue“ održana je u Sarajevu od 17. do 19. studenoga 2021. godine. Na konferenciji je prisustvovalo više od 130 sudionika. Ministri i viši

⁶ Pravilnik o trajanju osnovne obuke i obvezama kadeta tijekom obuke se odnosi na kadete Granične policije BiH za čin „policajac“ i čin „mlađi inspektor“.

⁷ Model upućenog prijedloga bilateralnog sporazuma o readmisiji nije prihvatljiv drugoj strani, navedeno je u odgovoru zaprimljenom 1. 2. 2021. godine.

dužnosnici iz država šire regije (BiH, Crne Gore, Hrvatske, Sjeverne Makedonije, Slovenije, Mađarske i Turske), predstavnici EU i međunarodnih organizacija razmjenili su informacije i iskustva koja su od presudne važnosti za efikasno upravljanje migracijama. Konferencija je proizvela prijedlog Inicijative zemalja Zapadnog Balkana, koji slijede:

- Novu dimenziju EU podrške u oblasti upravljanja migracijama: omogućavanje, u mandatu, Agenciji EU za azil (EUAA) da pruži pomoć svim zemljama zapadnog Balkana u razvoju imigracijskih i azilantskih sustava ovih zemalja pri procesima uvođenja integrirane procedure, kako bi imigracijski i azilantski sustavi zemalja zapadnog Balkana bili usklađeni sa standardima Europske unije i omogućili integraciju ovih zemalja u Europsku uniju.
- Novu dimenziju EU podrške u oblasti povratka: omogućavanje, u mandatu, FRONTEX-u da pruži istu pomoć zemljama zapadnog Balkana u svim fazama procesa povratka koju pruža državama članicama EU, s fokusom na zajedničke regionalne čarter operacije i time jačanje regionalne suradnje.
- Novu regionalnu dimenziju zapadnog Balkana: dati podršku postojećim regionalnim kapacitetima, kao što je MARRI, kroz projekte koji konkretno harmoniziraju između sebe, migracijske i azilantske sustave zemalja zapadnog Balkana, usklađene s EU standardima kako u oblasti pravne regulative tako i s najboljim EU praksama.
- U oblasti povratka (kao posredni korak dok se ne uspostavi puna suradnja s Frontex) organizirati zajedničke regionalne čarter operacije i funkcioniranje kroz Sporazum o organizaciji zajedničkih letova za povratak stranaca, kao zajednički okvir za izgradnju i funkcioniranje kapaciteta.
- U oblasti upravljanja migracijama kao posredni korak, do omogućavanja pomoći Agencije Europske unije za azil (EUAA), dati podršku konkretnim projektima koji izravno razvijaju migracijske i azilantske sustave zemalja zapadnog Balkana, kako bi isti bili usklađeni sa standardima Europske unije.

U prosincu 2021. godine održan je 8. sastanak **Zajedničkog Povjerenstva za readmisiju EU-BiH**. Sastanak je održan u Sarajevu, u hibridnom formatu. Obje strane su iskazale zadovoljstvo načinom provedbe Sporazuma o readmisiji između EU i BiH.

U Brdu kod Kranja, od 1. do 3. prosinca 2021. godine, održan je **Ministarski forum EU-ZB o pravosuđu i unutarnjim poslovima**. Na forumu je razgovarano o prihvatnim kapacitetima, sustavu azila, međusobnoj suradnji u upravljanju granicama, načinima za rješavanje ilegalnih migracija, o implementaciji **Zajedničkog akcijskog plana EU-a i zapadnog Balkana u borbi protiv terorizma**, razmjeni informacija, sa posebnim osvrtom na povratak boraca sa stranih ratišta, borbi protiv organiziranog kriminala te o sprječavanju i otkrivanju seksualnog zlostavljanja i iskorištavanja djece.

Ministarstvo sigurnosti BiH je 14. prosinca 2021. godine organiziralo sastanak **donatora u oblasti upravljanja migracijama** u hibridnom formatu. Na sastanak su pozvani predstavnici svih EU veleposlanstva, kao i veleposlanstva ključnih zemalja za koordiniranje odgovora na migrantsku krizu, UN i nevladine organizacije. Na sastanku su prezentirane potrebe institucija BiH u narednom razdoblju.

Održana su dva sastanka **Komiteta ministara Konvencije o policijskoj suradnji zemalja u jugoistočnoj Europi** gdje su šefovi delegacija država ugovornica pomenute konvencije diskutirali o upravljanju migracijskim tokovima, odnosno borbi protiv ilegalnih migracija.

Tijekom 2021. godine održana su dva sastanka **Komiteta Regionalne inicijative o migracijama, azilu i povratku izbjeglica (RC MARRI)**, te sastanak **Foruma MARRI-a**. Shodno nadležnostima

RC MARRI, na sastancima je diskutirano o pitanjima vezano za upravljanje migracijskim tokovima u RC MARRI članicama.

Memorandum o suradnji između Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine i Ministarstva unutarnjih poslova Slovačke Republike o azilu i migracijama potpisan je 17. rujna 2021. godine.

Kao i prethodnih godina, Ministarstvo sigurnosti je prigodnim priopćenjem obilježilo **Međunarodni dan migranata – 19. prosinca**. Također, povodom obilježavanja ovog datuma, Međunarodna organizacija za migracije je u objektu Vijećnice u Sarajevu organizirala modnu reviju odjeće i modnih dodataka koji su nastali u privremenim prihvatnim centrima. Revija je pokrenula brend NO NATION FASHION, osnovan od strane lokalnih umjetnika i dizajnera i migranata.

2. Upravljanje granicom

Pritisak nezakonitih migranata na granicu Bosne i Hercegovine u 2021. godini oslabio je u odnosu na prošlu godinu, procjena je Granične policije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Granična policija).

Prema podacima Granične policije, pojačan migracijski pritisak evidentiran je na području djelovanja terenskih ureda (TU) Istok-Višegrad, Sjeveroistok-Bijeljina, Sjeverozapad-Gradiška i Zapad-Bosansko Grahovo⁸. Na ulazu u BiH, najveći pritisak nezakonitih migracija evidentiran je na području djelovanja jedinica Granične policije Zvornik, Hum-Foča i Trebinje, dok je na izlazu iz BiH zabilježen na području djelovanja jedinica Granične policije Velika Kladuša i Gradiška, te Izačić, Orašje i Brod.

Migranti u nezakonitom prelasku ili pokušaju nezakonitog prelaska su najčešće otkriveni izvan područja graničnog prijelaza. Na međunarodnim graničnim prijelazima evidentirano je više od 160 slučajeva skrivanja oko 580 osoba u tovarnom prostoru teretnih motornih vozila ili vlakova. Također su zabilježeni slučajevi izbjegavanja graničnih provjera pretrčavanjem preko graničnog prijelaza te korištenje falsificiranih putnih isprava ili tuđih putnih isprava ili drugih dokumenata.

Granična policija je tijekom cijele godine, sukladno operativnim planovima poduzimala različite mjere i radnje kako bi osigurala prisustvo policijskih službenika u nadzoru državne granice te na svim identificiranim mjestima mogućeg nezakonitog prelaska granice, posebno na granici sa Srbijom i Crnom Gorom. S tim u vezi, u 2021. godini interno je premješteno 55 policijskih službenika ove organizacije, od čega je najveći broj premješten u organizacijske jedinice TU Istok, njih 25, u TU Sjeveroistok deset policijskih službenika, u TU Sjeverozapad šest policijskih službenika i 14 policijskih službenika u TU Zapad.

Pored navedenog, sukladno odlukama ministra sigurnosti, podršku Graničnoj policiji pružali su:

Direkcija za koordinaciju policijskih tijela BiH u zoni odgovornosti Terenskog ureda Sjeveroistok-Bijeljina i Terenskog ureda Istok – Višegrad. Zbog preuzimanja izravne fizičke zaštite kampa „Lipa“ smanjen je broj policijskih službenika koji su pružali ispomoć Graničnoj policiji na poslovima nadzora državne granice. Od 18. 9. 2021. godine prestao je njihov angažman u području djelovanja Jedinice granične policije Bijeljina, dok je u području djelovanja JGP Višegrad broj policijskih službenika značajno smanjen. Tijekom 2021. godine, mjesečno je angažirano najmanje četiri, a najviše 47 policijskih službenika Direkcije za

⁸ Terenski uredi sa sjedištima.

koordinaciju policijskih tijela na poslovima nadzora i zaštite granice s pripadnicima Granične policije.

Državna agencija za istrage i zaštitu (SIPA) u zoni Terenskog ureda Istok - Jedinica granične policije Zvornik. U 2021. godini, mjesečno u prosjeku angažirano je deset policijskih službenika SIPA-e na poslovima nadzora i zaštite državne granice s policijskim službenicima Granične policije.

Prema pojedinačnim sporazumima o pružanju pomoći i operativnoj suradnji u nadzoru granice ispomoć Graničnoj policiji⁹ u 2021. godine pružilo je:

Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Srpske na području djelovanja jedinica Granične policije (JGP) Hum-Foča, Zvornik, Bijeljina i Trebinje. U 2021. godini, mjesečno u prosjeku angažirano je 60 policijskih službenika ovog ministarstva. Najveći broj policijskih službenika MUP-a Republike Srpske angažiran je u zoni odgovornosti JGP Zvornik.

Ministarstvo unutarnjih poslova Kantona 10 na području djelovanja JGP Strmica i JGP Kamensko. Prema operativnim procjenama i planovima Granične policije, pripadnici policijskih uprava Bosansko Grahovo, Livno ili Tomislavgrad angažirani su svibnju, srpnju, kolovozu, studenome i prosincu. Angažirano je ukupno njih 16 za navedene mjesece.

Pored suradnje s policijskim agencijama u BiH, u 2021. godini nastavljena je suradnja s graničnim službama Crne Gore, Hrvatske i Srbije putem sastanaka na lokalnoj, regionalnoj i centralnoj razini te putem mješovitih ophodnji. S tim u vezi, provedene se ukupno 1.844 mješovite ophodnje od kojih je 196 na teritoriju BiH, 163 na teritoriju Hrvatske, 25 Crne Gore i najveći broj, njih 1.460 na teritoriju Srbije.

Predložene mjere za daljnje jačanje kapaciteta Granične policije

Granična policija je u 2021. godini predložila niz mjera kako bi se stvorili bolji uvjeti za daljnje jačanje njenih kapaciteta:

Okončati aktivnosti na usvajanju Pravilnika o unutarnjoj organizaciji Granične policije Bosne i Hercegovine. Prema podacima ove organizacije, Pravilnik o unutarnjoj organizaciji Granične policije upućen je u lipnju 2021. godine na mišljenje Uredu za zakonodavstvo, Ministarstvu financija i trezora te Ministarstvu pravde. Zaprimiteljna su mišljenja Ureda za zakonodavstvo i Ministarstva financija i trezora. Pravilnik je u studenome 2021. godine ponovno upućen Ministarstvu pravde radi dobivanja mišljenja na prijedloge opisa poslova radnih mjesta državnih službenika.

Poduzeti dodatne napore kako bi se realizirali započeti kao i novi projekti usmjereni na opremanje Granične policije specijalističkom opremom za nadzor granice i vršenje graničnih provjera radi sprječavanja i suzbijanja prekograničnog kriminala.

Izmjeniti odredbe Zakona o policijskim službenicima BiH u dijelu koji propisuje: interni premještaj na radno mjesto koje je do 80 km udaljeno od trenutnog radnog mjesta, radno vrijeme i korištenje godišnjih odmora radi stvaranja preduvjeta za dodatno angažiranje policijskih službenika uz osiguranje plaćanja prekovremenog rada i sagledavanja mogućnosti za ograničavanje korištenja godišnjeg odmora uz plaćanje naknade za neiskorišteno razdoblje, te razmotriti izmjene odredbi kojim će se omogućiti ostanak i rad u policijskoj agenciji nakon stjecanja uvjeta za odlazak u mirovinu.

⁹Granična policija BiH potpisala je pojedinačne sporazume s Ministarstvom unutarnjih poslova Republike Srpske u 2018. godini te Policijom Brčko distrikta BiH i ministarstvima unutarnjih poslova Posavskog kantona, Hercegovačko-neretvanskog kantona, Zapadno-hercegovačkog kantona i Kantona 10 u 2019. godini.

Osigurati dodatna proračunska sredstava za financiranje utroška goriva, obnovu voznog parka i osiguranje redovitog održavanja vozila i opreme.

Iznaći način za angažiranje dodatnog broja policijskih službenika drugih policijskih agencija kao ispomoć Graničnoj policiji.

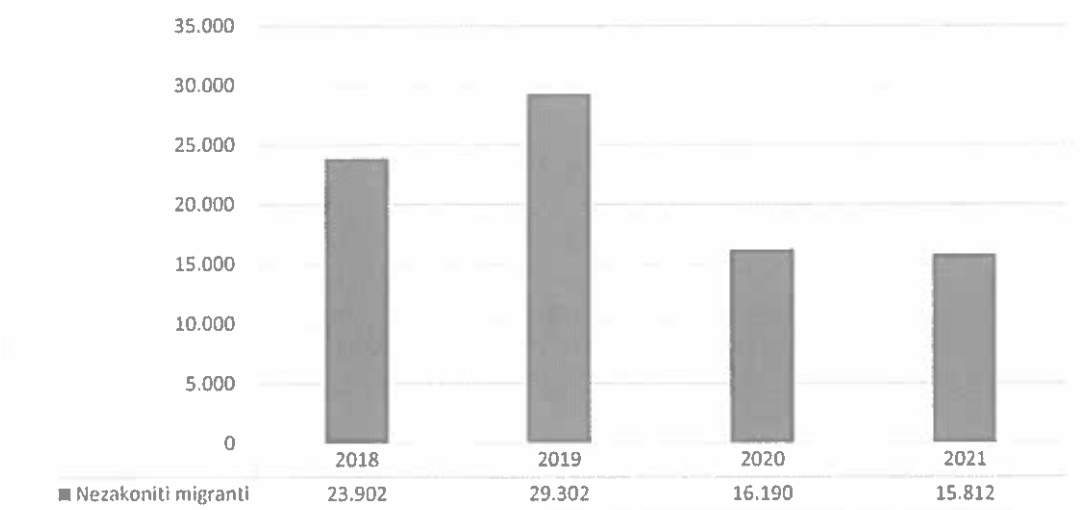
3. Nezakonite migracije unutar Bosne i Hercegovine

Prikupljanje podataka o svim vidovima nezakonitih migracija i nezakonitim migranata te nadzor i kontrola nad kretanjem i boravkom stranaca u BiH prvenstveno su zadaci Službe za poslove sa strancima. Tijekom 2021. godine, Služba za poslove sa strancima u suradnji s Ministarstvom unutarnjih poslova Unsko-sanskog kantona provela je nekoliko operativnih aktivnosti na području Velike Kladuše i Bihaća radi izmještanja migranata iz napuštenih objekata ili užeg dijela grada. Migranti su izmješteni u privremene prihvatne centre na području Unsko-sanskog kantona i Kantona Sarajevo.

Broj nezakonitih migranata koji su prijavljeni Službi za poslove sa strancima u 2021. je najmanji od 2018. godine od kada se bilježi povećan nezakonit ulazak migranata na teritoriju BiH. U odnosu na 2018. godinu ovaj broj je manji za 34 %, u poredbi s 2019. godinom za 46 %, te za 2,34 % manji u odnosu na podatke iz 2020. godine.

Kretanje broja prijavljenih nezakonitih migranata od 2018. do 2021. godine moguće je vidjeti u grafikonu 1. s primjetnim značajnim smanjenjem ovog broja u zadnje dvije godine.

Grafikon 1.: Nezakoniti migranti prijavljeni Službi za poslove sa strancima od 2018. do 2021. godine

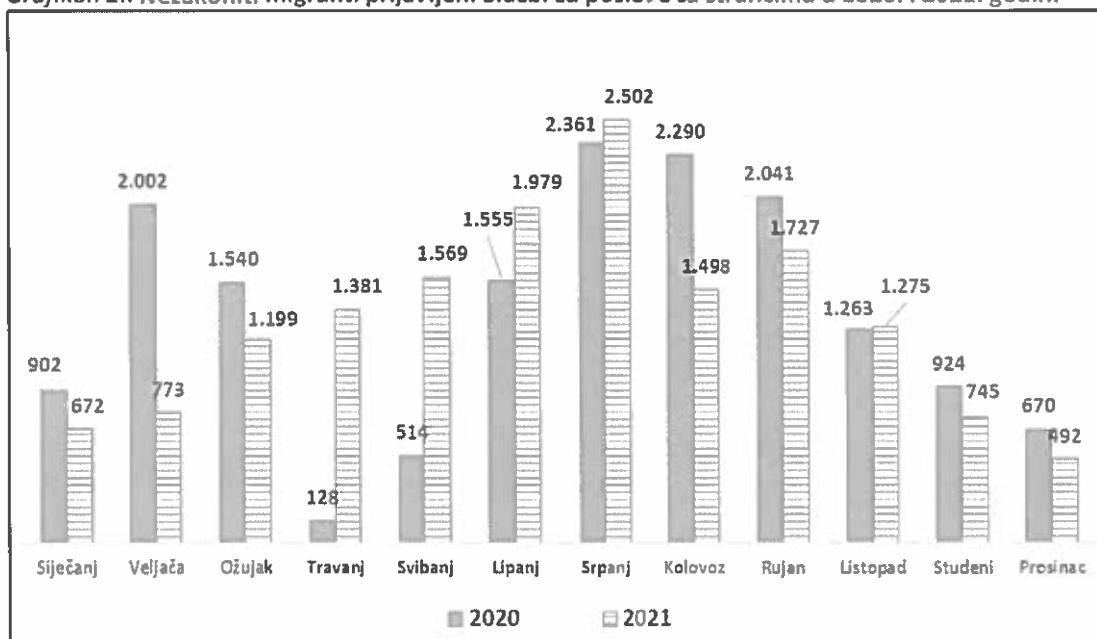
Trend smanjenja broja prijavljenih nezakonitih migranata u Bosni i Hercegovini iz 2020. nastavljen je u 2021. godini. Smanjenje ovog broja u 2020. godini uzrokovano je uglavnom mjerama koje su države provodile radi sprječavanja širenja bolesti COVID-19. Produljenje trajanja protupandemijskih mjera te preusmjeravanje migracijskih ruta preko Rumunjske na Mađarsku i Austriju, ili preko Srbije na Mađarsku odredili su migracijski trend u 2021. godini. Također, tome je doprinijelo i otvaranje nove migracijske rute na istočnim granicama Europske unije s Bjelorusijom gdje je zabilježeno blizu osam tisuća nezakonitih prelazaka u 2021. godini prema podacima Frontexa¹⁰.

¹⁰ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/sve-je-vise-ilegalnih-ulazaka-u-eu-125-vise-ljudi-ulazi-preko-zapadnog-balkana/2331690.aspx> (pristupljeno 25. 1. 2022.)

Prema podacima Frontexa za 2021. godinu, na zapadnobalkanskoj ruti broj nezakonitih prelazaka rastao je do rujna 2021. godine, a nakon toga je blago padao. Većina migranata koji su zatečeni u nezakonitom prelasku nalazila se od ranije u tom području, odakle višekratno pokušavaju ući na teritorij EU i dalje do željenog odredišta.

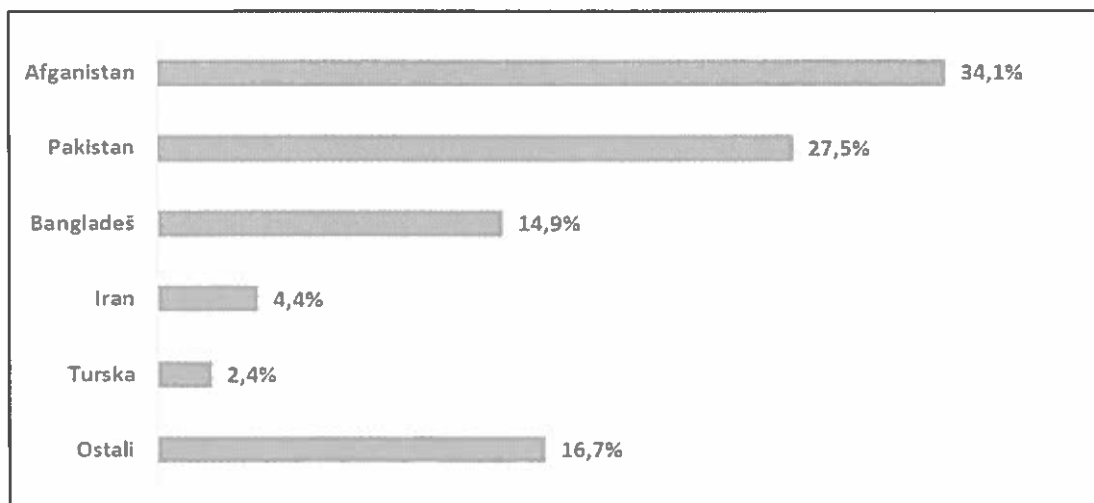
Rast broja nezakonitih migranata zabilježen je i u prva tri kvartala 2021. godine u Bosni i Hercegovini. Trend prijavljivanja nezakonitih migranata Službi za poslove sa strancima po mjesecima u 2020. i 2021. godini i najzastupljenija državljanstva nezakonitih migranata u 2021. godini prikazani su u grafikonima 2. i 3. koji slijede.

Grafikon 2.: Nezakoniti migranti prijavljeni Službi za poslove sa strancima u 2020. i 2021. godini

Trend prijavljenih nezakonitih migranata po mjesecima u 2021. godini pokazuje kontinuiran rast ovog broja u razdoblju siječanj – srpanj, te ponovni rast u rujnu 2021. godine u odnosu na kolovoz kada se bilježi kratkotrajan pad. Stalan pad ovog broja je ponovno zabilježen od listopada ove godine. Najveći broj migranata prijavljen je u lipnju, srpnju i rujnu.

Grafikon 3.: Prikaz najzastupljenijih državljanstava nezakonitih migranata u 2021. godini

Prvih pet zemalja podrijetla nezakonitih migranata koji su prijavljeni Službi za poslove sa strancima su Afganistan, čiji državljani čine 34 % svih prijavljenih migranata, slijede Pakistan (28 % svih prijavljenih nezakonitih migranata) i Bangladeš (15 %). Među prvih pet, udio državljana Irana (4 %) i Turske (2 %) je značajno manji. Među ostalim, najbrojniji su nezakoniti migranti iz Maroka, Indije, Eritreje, Iraka i Srbije.¹¹

U odnosu na 2020. godinu, udio državljana Afganistana, Pakistana, Irana, Turske, Indije i Eritreje je povećan. Udio državljana Iraka ostao je isti, dok je udio državljana Bangladeša i Maroka smanjen. U odnosu na 2020. godinu najizraženiji je pad udjela nezakonitih migranata čija je zemlja podrijetla Maroko.

4. Borba protiv krijumčarenja migranata

Prema podacima dostavljenim od SIPA-e, organizatori krijumčarenja migranata prevoze migrante iz dubine teritorije Srbije u pogranični pojas, u blizinu rijeke Drine, gdje ih dočekuju osobe, uglavnom državljani BiH, koje ih uz pomoć manjih plovila prebacuju preko rijeke na teritoriju BiH te organiziraju dalji prijevoz motornim vozilima u mjesta izvan graničnog pojasa. Sredstvima javnog prijevoza, migranti se dalje kreću prema prihvatnim centrima u Sarajevu ili Bihaću. Iz Sarajeva, korištenjem taksi prijevoznika, javnim prijevozom ili uz pomoć krijumčara, migranti dolaze do Bihaća i Velike Kladuše ili Broda i Gradiške. Njihov ulazak na teritoriju Hrvatske krijumčari organiziraju uz pomoć čamaca na napuhavanje ili pješačenjem. Vozači koji ih čekaju na teritoriju Hrvatske ili Slovenije omogućavaju njihovo daljnje kretanje prema zemljama destinacije.

Kaznena djela u svezi krijumčarenja migranata propisana su čl. 189. *“Krijumčarenje ljudi”* i 189a. *“Organiziranje grupe ili udruženja za izvršenje kaznenog djela ‘krijumčarenja migranata’”* Kaznenog zakona Bosne i Hercegovine. Sud Bosne i Hercegovine i Tužiteljstvo Bosne i Hercegovine su pravosudne institucije mjerodavne za postupanje po navedenim kaznenim djelima. U provedbi istraga protiv krijumčarenja ljudi Tužiteljstvo BiH surađuje sa svim policijskim agencijama u BiH.

Tužiteljstvo Bosne i Hercegovine

Rad na predmetima protiv krijumčarenja ljudima odvijao se kontinuirano tijekom 2021. godine, podaci su Tužiteljstva BiH. Prema članku 189. Kaznenog zakona u izvještajnoj godini doneseno je ukupno 40 naredbi za provedbu istraga protiv 51 osobe, podignuto je 13 optužnica protiv 18 osoba dok je doneseno 25 presuda protiv 29 osoba u svezi navedenog članka Kaznenog zakona. Istovremeno prema članku 189., a u svezi čl. 189a., 249. *„Udruživanje radi počinjenja kaznenih djela”* i 250. *„Zločinačka organizacija”* Kaznenog zakona provedeno je pet istraga protiv 15 osoba, podignuto šest optužnica protiv 36 osoba te su donesene četiri presude protiv pet osoba.

Policijske agencije u BiH su kontinuirano prikupljale obrađivale i analizirale podatke radi identificiranja pojedinaca i organiziranih kriminalnih skupina počinitelja ovog kaznenog djela.

Tabela 1. koja slijedi prikazuje statističke podatke o broju izvješća podnesenih Tužiteljstvu BiH od strane policijskih agencija u BiH u svezi izvršenja kaznenog djela po čl. 189. i 189a. Kaznenog zakona BiH. Iz dostupnih podataka može se vidjeti da je smanjen broj izvješća podnesenih Tužiteljstvu BiH u odnosu na 2020. godinu, te da je najviše osoba za koje postoji sumnja da su izvršili kaznena djela po čl. 189. i 189a. Kaznenog zakona BiH državljani Bosne i Hercegovine.

¹¹ Najveći dio podataka o državljanstvu temelji se na izjavama migranata.

Tabela 1.: Statistički podaci za čl. 189. i 189a. Kaznenog zakona BiH

R.br.	Policijska agencija	Indikatori	1.1.-31.12.2020		1.1.-31.12.2021	
			Čl.189. KZ BiH	Čl.189a. KZ BiH	Čl.189. KZ BiH	Čl.189a. KZ BiH
1.	Granična policija BiH	Ukupan broj izvješća podnesenih Tužiteljstvu BiH	40	6	26	1
		Ukupan broj prijavljenih osoba s osnovama sumnje da su izvršili kaznena djela	74	19	37	4
2.	SIPA	Ukupan broj izvješća podnesenih Tužiteljstvu BiH	17	5	8	2
		Ukupan broj prijavljenih osoba s osnovama sumnje da su izvršili kaznena djela	28	12	19	9
3.	MUP Republike Srpske	Ukupan broj izvješća podnesenih Tužiteljstvu BiH	16	1	17 ¹²	0
		Ukupan broj prijavljenih osoba s osnovama sumnje da su izvršili kaznena djela	28	1	26	0
4.	MUP Unsko-sanskog kantona	Ukupan broj izvješća podnesenih Tužiteljstvu BiH	20	0	2	0
		Ukupan broj prijavljenih osoba s osnovama sumnje da su izvršili kaznena djela	33	0	2	0
5.	MUP Hercegovačko-neretvanskog kantona	Ukupan broj izvješća podnesenih Tužiteljstvu BiH	0	0	1	0
		Ukupan broj prijavljenih osoba s osnovama sumnje da su izvršili kaznena djela	0	0	2	0
6.	MUP Zapadno-hercegovačkog kantona	Ukupan broj izvješća podnesenih Tužiteljstvu BiH	1	0	1	0
		Ukupan broj prijavljenih osoba s osnovama sumnje da su izvršili kaznena djela	1	0	2	0
7.	MUP Kantona Sarajevo	Ukupan broj izvješća podnesenih Tužiteljstvu BiH	1	0	0	0
		Ukupan broj prijavljenih osoba s osnovama sumnje da su izvršili kaznena djela	2	0	0	0
8.	MUP Kantona 10	Ukupan broj izvješća podnesenih Tužiteljstvu BiH	14	0	8	0
		Ukupan broj prijavljenih osoba s osnovama sumnje da su izvršili kaznena djela	16	0	9	0
9.	Policija Brčko distrikta BiH	Ukupan broj izvješća podnesenih Tužiteljstvu BiH	0	0	0	1
		Ukupan broj prijavljenih osoba s osnovama sumnje da su izvršili kaznena djela	0	0	0	3
Ukupan broj izvješća podnesenih Tužiteljstvu BiH			109	12	63	4
Ukupan broj prijavljenih osoba s osnovama sumnje da su izvršili kaznena djela			182	32	97	16
R.Br.	Struktura prijavljenih osoba po državljanstvu s osnovama sumnje da su izvršili kaznena djela	1.1.-31.12.2020		1.1.-31.12.2021		
		Čl.189. KZ BiH	Čl.189a. KZ BiH	Čl.189. KZ BiH	Čl.189a. KZ BiH	
1.	Afganistan	4		4	1	
2.	Angola			7		
3.	BiH	132	17	77	14	
4.	Irak		1			
5.	Iran	2				
6.	Italija	2				
7.	Kamerun	2	2			
8.	Libija	1		1		
9.	NN	32	3	8	1	
10.	Pakistan	1	1			
11.	Srbija	2				
12.	Sudan	1				
13.	Tunis	2	8			
14.	Ukrajina	1				
UKUPNO			182	32	97	16

¹² Od ukupnog broja, jedno izvješće je podneseno prema članku 189., a u svezi članka 250. KZ.

Aktivnosti Granične policije i Državne agencije za istrage i zaštitu (SIPA)

Aktivnosti Granične policije i Državne agencije za istrage i zaštitu (SIPA), agencija koje su nositelji aktivnosti u okviru prioriteta 5. *Intenzivirati borbu protiv krijumčarenja migrantima* iz Plana mjera i aktivnosti za efikasno upravljanje migrantskom krizom u BiH, detaljnije su prikazane u nastavku ove informacije.

Radi sprječavanja i suzbijanja djela iz čl. 189. i 189a. Kaznenog zakona, Granična policija i SIPA nastavile su suradnju s Tužiteljstvom BiH i Sudom BiH, Službom za poslove sa strancima, Obavještajno-sigurnosnom agencijom BiH, MUP-om Republike Srpske, Policijom Brčko distrikta BiH te kantonalnim ministarstvima unutarnjih poslova. Suradnja s navedenim tijelima ostvarena je i putem Udarne skupine za borbu protiv trgovanja ljudima i ilegalnih migracija u BiH.

Kao rezultat međuagencijske i međunarodne suradnje, Granična policija i SIPA su u 2021. godini realizirale više operativnih akcija sprječavanja krijumčarenja migranata:

Pripadnici Granične policije nastavili su provedbu aktivnosti u okviru operativnih akcija kodnog naziva „Lipa“ i „Boat“ iz 2020. godine, koje su usmjerene na otkrivanje, sprječavanje i dokumentiranje kaznenih djela vezanih za krijumčarenje osoba preko državne granice u Hrvatsku. Također, u suradnji s Policijom Brčko distrikta BiH i MUP-a Hrvatske provedena je međunarodna operativna akcija kodnog naziva „Galeb“, a koja je također bila usmjerena na otkrivanje, sprječavanje i dokumentiranje kaznenih djela vezanih za krijumčarenje osoba preko državne granice prema Hrvatskoj.

Pored navedenog, pripadnici Granične policije sudjelovali su u međunarodnim operativnim akcijama „JAD SEE 2021“ i „Danube VI“, iniciranim od međunarodnih policijskih tijela Europolu i Frontexa, radi dokumentiranja kaznenih djela u svezi krijumčarenja migranata. Pored država članica EU i drugih međunarodnih policijskih tijela, u navedenim operativnim akcijama sudjelovale su sve zemlje iz regije.

U okviru operativne akcije „Istok“, pripadnici SIPA-e realizirali su pet operativnih akcija. Podaci u svezi predmeta „Skiper“, „Fast“ i „Maroko“ su prezentirani u Informaciji o stanju u oblasti migracija u BiH za prvih šest mjeseci 2021. godine. Pored navedenih međunarodnih akcija, u 2021. godini realizirane su aktivnosti po predmetu „Crafter“ koja je složena međunarodna istraga provedena zajedno s policijskim tijelima Hrvatske, Slovenije, Kraljevine Španjolske, Francuske, Italije i pod pokroviteljstvom Europolu. Operacija protiv kriminalne skupine koja je u kaminionima i kombijima prevozila nezakonite migrante u uvjetima opasnim po život, odvijala se dva dana, 22. 4. u Madridu i 7. 5. 2021. u Bukureštu. U akciji je uhapšeno 15 osoba (12 u Španjolskoj te po jedna osoba u Rumunjskoj, Sloveniji i Hrvatskoj) koji se sumnjiče za krijumčarenje više od 400 migranata duž zapadnobalkanske rute pri čemu su ostvarili zaradu preko dva milijuna eura. Također, ostvarena je suradnja s MUP-om Srbije u predmetima „Aleja“ i „Prince“. U predmetu „Aleja“ podneseno je izvješće o počinjenju kaznenog djela po članku 189. protiv tri osobe, dok su u predmetu „Prince“ slobode lišene tri osobe zbog postojanja sumnje da su članovi organizirane kriminalne skupine koja je djelovala na području BiH i Srbije.

Ostali podaci o međunarodnoj suradnji prikazani su u dijelu informacije *Izazovi u upravljanju migracijama u Bosni i Hercegovini*.

5. Azil

Zloupotreba instituta međunarodne zaštite u BiH i dalje je prisutna. Na navedeno ukazuje razlika između broja iskazanih namjera za podnošenje zahtjeva za azil i broja podnesenih zahtjeva za azil, te broj donesenih zaključaka o obustavi postupaka po zahtjevu za azil u 2021.

godini. Njegova zlouporaba ometa dobro funkcioniranje samog sustava, te potkopava njegovu vjerodostojnost i integritet.

U odnosu na prošlogodišnje podatke evidentno je da je došlo do promjene u ukupnom broju zahtjeva za međunarodnu zaštitu. Zahtjev za azil u 2021. godini podnijelo je 32 % manje osoba u odnosu na prethodnu godinu. Vidne su promjene u broju tražitelja azila prema zemlji podrijetla. Broj tražitelja podrijetlom iz Irana je udvostručen u odnosu na razdoblje tijekom 2020. godine, dok je istovremeno zabilježeno znatno smanjenje broja tražitelja podrijetlom iz Iraka. Također se povećao broj tražitelja podrijetlom iz Pakistana.

Tijekom 2021. godine Ministarstvo sigurnosti, Sektor za azil povećao je dinamiku rada u segmentima zakazivanja postupaka zaprimanja zahtjeva za azil i registriranja tražitelja azila, intervju s tražiteljima i donošenja odluka, kako bi se omogućio što brži i efikasniji pristup postupku azila i zaštita stranaca koji su iskazali namjeru.

Za vrijeme trajanja postupka po zahtjevu za azil, pored smještaja i ishrane, tražiteljima azila osigurana je u Azilantskom centru u Delijašu: zdravstvena zaštita, pristup osnovnom i srednjem obrazovanju, besplatna pravna pomoć, besplatne usluge prevoditelja, animacija, obuka te razni tečajevi koji pomažu integraciju tražitelja u društvo. Pored navedenog, za potrebe korisnika ovog centra u 2021. godini u suradnji s UNHCR-om Ministarstvom sigurnosti uspjele je dovesti optički kabl te uspostaviti internet konekciju i WIFI mrežu u ovom centru.

Sektor za azil je potrebu za efikasnim i pravovremenim odgovorom na trenutnu situaciju, i u 2021. godini, osigurao uz podršku međunarodne organizacije UNHCR. Međunarodna organizacija podržala je rad dodatnog osoblja na poslovima registriranja, vođenja postupka, vođenja službenih evidencija, određivanja izbjegličkog statusa te prihvata i smještaja. Međutim, navedeno rješenje ne može biti trajno gledajući s aspekta izvještavanja i ispunjavanja obveza koje Bosna i Hercegovina ima na putu europskih integracija. Naime, prilikom ocjenjivanja i izvještavanja za 2021. godinu po pitanju sustava azila u BiH, od strane Europske komisije data je ocjena da „još uvijek postoji ovisnost po pitanju angažiranja ljudskih resursa u postupku azila od strane partnerskih organizacija i nedostatak za adekvatan smještaj ranjivih kategorija tražitelja azila, posebno maloljetnika bez pratnje“.

6. Smještaj migranata

Zbrinjavanje migranata u BiH zasniva se na osiguranju smještaja, hrane, zdravstvene pomoći te drugih vidova pomoći migrantima dok se nalaze na teritoriji BiH. Za smještaj migranata koriste se kapaciteti specijaliziranih ustanova institucija BiH i privremenih prihvatnih centara. Na dan 31. 12. 2021. godine, u raspoloživim smještajnim kapacitetima od ukupno 6.050 mjesta¹³, boravile su 2.162 osobe.

6.1. Smještajni kapaciteti institucija Bosne i Hercegovine

Za smještaj migranata u BiH koriste se Imigracijski centar u Istočnom Sarajevu i Azilantski centar u Delijašu kao specijalizirane ustanove Ministarstva sigurnosti te kapaciteti Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH odnosno, Izbjegličko-prihvatni centar „Salakovac“ i Readmisijski centar u Mostaru sa sjedištem u Salakovcu.¹⁴

¹³ U centrima institucija BiH i privremenim prihvatnim centrima (Ušivak, Blažuj, Borići, Miral i Lipa).

¹⁴ Smještaj u centar Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice vrši se sukladno Protokolu o pravima i obvezama tijekom privremenog smještaja u Izbjegličko-prihvatnom centru „Salakovac“ i Readmisijskom centru u Mostaru stranca koji je iskazao namjeru za podnošenje zahtjeva za azil i stranca koji je tražitelj azila u Bosni i Hercegovini.

- **Imigracijski centar** ukupnog kapaciteta 120 mjesta. U 2021. godini, mjesečno u prosjeku u ovom centru boravilo je 60 osoba. Na dan 31. 12. 2021. godine u ovom centru boravilo je 36 osoba.
- **Azilantski centar** ukupnog kapaciteta 150 mjesta. U 2021. godini, mjesečno u prosjeku u ovom centru boravilo je 19 osoba. Na dan 31. 12. 2021. godine u ovom centru boravile su četiri osobe.
- **Izbjegličko-prihvatni centar „Salakovac“** ukupnog kapaciteta 200 mjesta. U 2021. godini, mjesečno u prosjeku u ovom centru boravilo je 12 osoba. Na dan 31. 12. 2021. godine u ovom centru nije boravila niti jedna osoba.

6.2. Privremeni prihvatni centri u Bosni i Hercegovini

Privremeni prihvatni centri za smještaj i zbrinjavanje migranata u Bosni i Hercegovini nalaze se na području Kantona Sarajevo i Unsko-sanskog kantona. Služba za poslove sa strancima u suradnji s IOM-om vrši koordinaciju i upravljanje ovim centrima. Služba za poslove sa strancima je zadužena za registraciju migranata i sigurnosni aspekt, dok je IOM zadužen za humanitarni aspekt boravka migranata u centrima.

6.2.1. Smještajni kapaciteti na području Kantona Sarajevo

Ukupni kapacitet privremenog prihvatnog centar „Ušivak“¹⁵ na području općine Hadžići je 800 mjesta. U 2021. godini, mjesečno u prosjeku u ovom centru boravilo je 518 osoba. Na dan 31. 12. 2021. godine u ovom centru boravile su 254 osobe.

Ukupni kapacitet privremenog prihvatnog centra „Blažuj“¹⁶ na području općine Iliđa je 2.000 mjesta. U 2021. godini, mjesečno u prosjeku u ovom centru boravilo je 1.688 osoba. Na dan 31. 12. 2021. godine u ovom centru boravilo je 1.008 osoba.

6.2.2. Smještajni kapaciteti na području Unsko-sanskog kantona

Centri uspostavljeni na području Unsko-sanskog kantona od strane Međunarodne organizacije za migracije (IOM) su Odlukom Vijeća ministara BiH¹⁷ iz 2019. godine određeni kao privremeni prihvatni centri za smještaj migranata.

Privremeni prihvatni centri „Bira“ i „Sedra“ se više ne koriste za smještaj migranata.

Usljed zaključaka lokalnih vlasti, smještaj migranata ne vrši se u privremeni prihvatni centar „Bira“ od 30. 9. 2020. godine.

U privremeni prihvatni centar „Sedra“ smještaj migranata se ne vrši od 30. 6. 2021. godine, Prije zatvaranja, u centru su boravile 22 osobe. Odluke o izmjeni Odluke o određivanju privremenih prihvatnih centara za smještaj migranata upućena je od strane Ministarstva sigurnosti Vijeću ministara BiH na usvajanje. Usvajanjem ove odluke lokacija bivšeg hotela „Sedra“ u Cazinu i lokacija bivše tvornice „Bira“ u Bihaću prestat će biti lokacije za privremene prihvatne centre.

¹⁵ Vlada Federacije Bosne i Hercegovine na 114. hitnoj sjednici održanoj 20. 6. 2018. godine donijela je Odluku o izmjeni Odluke o davanju na korištenje nekretnina nad kojima je nositelj prava upravljanja i korištenja Federalno ministarstvo obrane – Federalno ministarstvo odbrane, V. Broj: 808/2018 od 20. 11. 2019. godine. Vojarnu je na korištenje Vijeću ministara BiH, za potrebe Ministarstva sigurnosti, ustupila Vlada Federacije BiH.

¹⁶ Vlada Federacije Bosne i Hercegovine na 145. hitnoj sjednici održanoj 11. 11. 2019. godine donijela je Odluku o davanju na korištenje vojarnu „Blažuj“ Ministarstvu sigurnosti Bosne i Hercegovine, V. Broj: 1296/2019 od 11. 11. 2019. godine.

¹⁷ Odluka o određivanju privremenih prihvatnih centara za smještaj migranata („Službeni glasnik BiH“, broj 28/19).

U funkciji su privremeni prihvatni centri „Miral“, „Borići“ i „Lipa“.

- Kapacitet privremenog prihvatnog centra „Miral“ u Velikoj Kladuši je 700 mjesta. U 2021. godini, mjesečno u prosjeku u ovom centru boravila je 631 osoba. Na dan 31. 12. 2021. godine u ovom centru boravilo je 395 osoba.
- Kapacitet privremenog prihvatnog centra „Borići“ u Bihaću je 580 mjesta. U 2021. godini, mjesečno u prosjeku u ovom centru boravile su 224 osobe. Na dan 31. 12. 2021. godine u ovom centru boravilo je 80 osoba.
- Kapacitet privremenog prihvatnog centra „Lipa“ na području općine Bihać je 1.500 mjesta. Ovaj centar je zvanično otvoren 19. studenoga 2021. godine. Odlukom Vijeća ministara BiH¹⁸, ovaj centar je uspostavljen kao montažni objekat kontejnerskog tipa. Prema informaciji Službe za poslove sa strancima, centar je podijeljen na tri zone: zonu za muškarce samce, trenutnog kapaciteta 960 mjesta (planirano 1.000 mjesta); zonu za maloljetnike bez pratnje, trenutnog kapaciteta 120 mjesta (planirano 200 mjesta) i zonu za obitelji s djecom, trenutnog kapaciteta 228 mjesta (planirano 330 mjesta). Do otvaranja ovog centra migranti su boravili u šatorima Oružanih snaga Bosne i Hercegovine, koji su nakon otvaranja demontirani i uklonjeni s ove lokacije. U 2021. godini, na lokaciji Lipa odnosno u šatorima Oružanih snaga BiH i montažnim objektima, mjesečno u prosjeku boravilo je 489 osoba. Na dan 31. 12. 2021. godine u centru „Lipa“ boravilo je 385 osoba.

6.3. Zdravstvena zaštita migranata

Zdravstvena zaštita migranata u Bosni i Hercegovini osigurava se u suradnji s Danskim vijećem za izbjeglice u BiH (DRC) koje ima potpisane ugovore o suradnji s izravnim pružateljima zdravstvene zaštite¹⁹. S tim u vezi, sredstva se ne uplaćuju na Jedinostveni račun trezora institucija BiH.

Financijsku pomoć za pokrivanje troškova zdravstvene zaštite pruža Europska komisija putem dva projekta: IPA projekta *„Posebne mjere za podršku odgovoru na izbjegličku i migrantsku situaciju u BiH“* i projekta *„Osiguran pristup zdravstvenim uslugama i zaštiti ljudskih prava za tražitelje azila, izbjeglice i migrante u BiH“* financiranog od strane Civilne zaštite i humanitarne pomoći Europske komisije (ECHO).

Prema podacima DRC-a, u razdoblju od **1. 1. do 31. 12. 2021. godine**, ECHO je donirao ovoj organizaciji sredstva u ukupnom iznosu od 5.060.540,80 eura od čega je u 2021. godini utrošeno **3.577.907,11 eura**. U prosincu 2021. godine iskorišteno je ukupno 437.067,91 eura od navedenog iznosa utrošenih sredstava.

Kod migranata smještenih u privremene prihvatne centre tijekom 2021. evidentirana su najčešće oboljenja respiratornog sustava (24 %), oboljenja kože i potkožnog tkiva (15 %), oboljenja mišićno-koštanog sustava i vezivnog tkiva (12 %) te oboljenja gastrointestinalnog sustava (12 %). Pored ovoga, od ukupno 1.499 osoba testiranih na COVID-19, prisustvo koronavirusa potvrđeno je kod 276 osoba. Prema podacima DRC-a, deset osoba je

¹⁸ Odluka o uspostavi privremenog prihvatnog centra za smještaj migranata na lokaciji "Lipa" („Službeni glasnik BiH“, broj 2/21).

¹⁹ Medicinske ekipe domova zdravlja Bihać, Cazin i Velika Kladuša u Unsko-sanskom kantonu, Doma zdravlja Hadžići u Kantonu Sarajevo i Doma zdravlja Stari Grad Mostar u Hercegovačko-neretvanskom kantonu u suradnji sa osobljem DRC-a pružaju usluge zdravstvene zaštite u privremenim ambulantom privremenih prihvatnih centara za smještaj migranata. Usluge sekundarne zdravstvene zaštite pružaju se u Kantonalnoj bolnici u Bihaću, Općoj bolnici u Sarajevu, Univerzitetском kliničkom centru Sarajevo, Kantonalnoj bolnici „Dr. Safet Mujić“ i Sveučilišnoj kliničkoj bolnici Mostar.

hospitalizirano uslijed srednje teške kliničke slike COVID-19 bolesti. Nema evidentiranih preminulih migranata uslijed posljedica navedene bolesti.

U augustu 2021. godini započet je proces cijepljenja migranata u privremenim prihvatnim centrima Borići, Miral, Lipa, Ušivak i Blažuj. Prema podacima DRC-a, prvu i/ili drugu dozu različitih cjepiva primio je ukupno 1.001 migranat.

7. Podaci o utrošku finansijskih sredstava iz IPA projekta u svrhu ublažavanja efekata migrantske krize u Bosni i Hercegovini

IPA projekat pod nazivom „Posebne mjere za podršku odgovoru na izbjegličku i migrantsku situaciju u Bosni i Hercegovini“ provodi IOM²⁰ u suradnji s partnerskim organizacijama Fondom Ujedinjenih nacija za djecu (UNICEF), Uredom visokog povjerenika Ujedinjenih nacija za izbjeglice (UNHCR), Populacijskim fondom Ujedinjenih nacija (UNFPA) i Danskim vijećem za izbjeglice (DRC). Godišnja informacija sadržava podatke o nastanku troškova i provedbi IPA projekta od strane navedenih međunarodnih organizacija u razdoblju od 1. 1. 2021. do 31. 12. 2021. godine te izdvojene podatke za prosinac 2021. godine.

Prema navodima međunarodnih organizacija, podaci sadržani u službenom, finalnom izvješću odobrenom od strane donatora imaju obvezujući i konačan karakter.

U 2021. godini iz proračuna IPA projekta „Posebne mjere za podršku odgovoru na izbjegličku i migrantsku situaciju u BiH“ realizirana su sredstva u iznosu od 23.850.813 eura što uključuje ukupne troškove svih navedenih organizacija angažiranih na ovom projektu. Od navedenog iznosa sredstava u prosincu 2021. godine realizirano je ukupno 2.105.550 eura.

Prema podacima IOM-a, UNHCR je u prosincu 2021. godine prebacio drugi dio sredstva treće tranše na račun Ministarstva sigurnosti. U tabeli 2. koja slijedi, prikazane su uplate donatorskih sredstva na Jedinstveni račun trezora u 2021. godini po osnovi pojedinačnih godišnjih ugovora Ministarstva sigurnosti i Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice s UNHCR-om.

Tabela 2.: Uplata donatorskih sredstava na Jedinstveni račun trezora BiH u 2021. godini

Primatelj	Šifra projekta	Datum uplate	Tranša	Iznos (KM)
Ministarstvo sigurnosti	BIH/01/2021/0000000204/000	28.1.2021.	1.	122.998,40
Ministarstvo sigurnosti	BIH/01/2021/0000000204/000	30.6.2021.	2.	107.623,60
Ministarstvo sigurnosti	BIH/01/2021/0000000204/000	12.11.2021.	3.	76.874,00
Ministarstvo sigurnosti	BIH/01/2021/0000000204/000	24.12.2021	3. (drugi dio)	1.500,00
Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice	BIH/01/2021/0000000203/000	28.1.2021.	1.	100.679,00
Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice	BIH/01/2021/0000000203/000	28.7.2021.	2.	98.182,00
Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice	BIH/01/2021/0000000203/000	12.11.2021	3.	52.837,00
Ukupno (KM)				560.694,00

²⁰ Podaci se radi informiranja Vijeća ministara i Predsjedništva BiH o stanju u oblasti migracija u BiH dostavljaju Ministarstvu sigurnosti od strane Međunarodne organizacija za migracije (IOM) koja upravlja projektnim sredstvima dodijeljenim od Europske komisije.

Realizacija projektnih sredstava od strane međunarodnih organizacija koje implementiraju IPA projekt "Posebne mjere za podršku odgovorna izbjegličku i migrantsku situaciju u BiH" prikazana je u tabeli 3. koja slijedi.

Tabela 3.: Realizacija sredstava iz IPA projekta u razdoblju od 1. 1. do 31. 12. 2021. godine i od 1. 12. do 31. 12. 2021. godine

Projektni partneri	Iznos u eurima 1. 1.–31. 12. 2021.	%	Iznos u eurima 1. 12.–31. 12. 2021.	%
IOM	21.500.908	90,1%	1.588.986	75,5%
UNICEF	1.216.130	5,1%	414.952	19,7%
UNHCR	337.958	1,4%	28.470	1,3%
UNFPA	91.608	0,4%	22.330	1,1%
DRC	704.209	3,0%	50.812	2,4%
UKUPNO (EUR)	23.850.813	100,0%	2.105.550	100%

Realizacija proračuna u 2021. godini prema međunarodnim organizacijama i aktivnostima prikazana je u tabeli 4. koja slijedi.

Tabela 4.: Realizacija proračuna IPA projekta prema aktivnostima u 2021. godini

Projektni partneri	Aktivnosti	1.1.–31.12. 2021. Udio u ukupnom utrošku
IOM	izdaci privremenih prihvatnih centara (PPC)	45,38 %
	nabavke i pripreme obroka u PPC	17,46 %
	nabavka neprehrambenih artikala	3,86 %
	sigurnost i fizičko osiguranje PPC	5,48 %
	podrške Ministarstvu sigurnosti, Službi za poslove sa strancima, Graničnoj policiji i MUP-u Unsko-sanskog kantona u upravljanju migracijama	15,75 %
	pomoć i podrška lokalnoj zajednici	0,40%
	administrativna podrška, vidljivost i upravljanje projektom	1,82 %
UNICEF	zaštita djece	4,49 %
	koordinacija, monitoring i vidljivost	0,61 %
UNHCR	pružanje međunarodne zaštite, ekspertska podrška i koordinacija	0,46 %
	podrška Ministarstvu sigurnosti i Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice: osoblje u prihvatnim centrima Delijaš i Salakovac	0,69 %
	registracija i utvrđivanje statusa - podrška Sektoru za azil Ministarstva sigurnosti	0,27 %
UNFPA	osnaživanje žena i djevojčica	0,38 %
DRC	primarna zdravstvena zaštita	2,95 %
Ukupno		100,00 %

Više od 70 % od ukupnog iznosa sredstava utrošenih u 2021. godini odnosi se na izdatke privremenih prihvatnih centara, nabavke i pripreme obroka za migrante, osiguranje neprehrambenih artikala te osiguranje ovih centara. Nakon njih slijede troškovi nastali pružanjem usluga za institucije u BiH koje upravljaju i sudjeluju u upravljanju migracijskom situacijom u BiH. Udio ostalih troškova je značajno manji.

IV. Izazovi u upravljanju nezakonitim migracijama u Bosni i Hercegovini

Godine 2018., Bosna i Hercegovina je doživjela značajan priliv migranata koji su nezakonito prelazili državnu granicu te teritoriju BiH koristili za pokušaje ulaska na teritorij EU ili dalje do željenog odredišta. Navedena kalendarska godina označila je početak migrantske krize koja je praćena teškom ekonomskom, socijalnom i političkom situacijom te zdravstvenom krizom primorala institucije i organizacije Bosne i Hercegovine na poduzimanje značajnih napora da zaštite državnu granicu i istovremeno pruže adekvatnu pomoć i zaštitu migrantima koji su se našli na njenoj teritoriji.

Četiri godine poslije, ne možemo više govoriti o migrantskoj krizi nego o migracijskoj situaciji koja će u budućnosti biti diktirana nizom različitih faktora. Situacija na Poljsko-Bjeloruskoj granici pokazala je da se rute mogu brzo promijeniti kao i da se „migracijski tokovi mogu koristiti kao alat za političke svrhe“.

Od samog početka, sada već migracijske situacije, intenzivirali su se pojedini izazovi prisutni u upravljanju migracijama kao npr. utvrđivanje identiteta, borba protiv krijumčarenja ljudima, nedostatak ljudskih i materijalno-tehničkih resursa. Također, pojavili su se i neki novi izazovi npr. izazov u svezi procesuiranja migranata.

Neki izazovi kao što je zlouporaba instrumenta azila, zaključivanje i efiksna provedba sporazuma o readmisiji ne predstavljaju izazove samo za tijela Bosne i Hercegovine nego su to izazovi s kojima se susreću brojne države u EU i regiji. Njihova široka prisunost naglašava potrebu pronalaska zajedničkog odgovora na razini EU i regije kao i na daljnje jačanje međunarodne i suradnje s tijelima Europke unije i država regije.

Ključni izazovi za upravljanje nezakonitim migracijama u Bosni i Hercegovini

Ovi izazovi su definirani u Informaciji o stanju u oblasti migracija u Bosni i Hercegovini za 2020. godinu kao ključni izazovi koji su uvjetovali i odredili upravljanje migracijama u Bosni i Hercegovini. Kako su ključni izazovi u navedenoj informaciji precizno definirani i detaljno obrazloženi, a u 2021. godini nijedan navedeni ključni izazov nije riješen, na iste ponovo podsjećamo:

- **Postizanje potrebnog političkog konsenzusa po pitanju upravljanja nezakonitim migracijama u Bosni i Hercegovini.**
- **Osiguranje efikasnijeg sustava koordinacije i upravljanja migracijama na svim razinama.**
- **Jačanje institucija Bosne i Hercegovine kako bi država preuzela upravljanje migracijskim tokovima kako u sigurnosnom tako i u humanitarnom aspektu.**
- **Prevazilaženje višegodišnjeg nedostatka financijskih, kadrovskih i tehničkih kapaciteta u svim institucijama i agencijama u čijim mjerodavnostima je oblast migracija i azila.**

Bosna i Hercegovina na izazov nezakonitih migracija modernog doba može odgovoriti isključivo usuglašanim pristupom unutar BiH, te usuglašanim pristupom ovom pitanju zemalja regije, Europske unije ali i šire, što je preduvjet za efikasnije upravljanje migracijama.

U dosadašnjim informacijama nije posebno ukazano na to što su nadležna tijela za upravljanje migracijama uradila da odgovore na niz operativnih izazova s kojima su susrela u postupanju s nezakonitim migrantima ili prilikom provedbe svakodnevnih aktivnosti. Upravo iz tog razloga godišnja informacija pruža mogućnost sagledavanja odgovora na ove izazove koji su prezentirani u nastavku informacije.

Operativni izazovi za upravljanje nezakonitim migracijama u Bosni i Hercegovini

- **Onemogućiti nezakoniti ulazak migranata na dijelovima granice na kojima je zabilježen najveći migracijski pritisak s posebnim akcentom na jačanje kadrovskih i materijalno-tehničkih kapaciteta Granične policije.**

Nezakonit ulazak na teritoriju BiH moguće je spriječiti jedino prevazilaženjem nedovoljnih kadrovskih i materijalno-tehničkih resursa, naročito specijalističke oprema za nadzor granice i vršenje graničnih provjera. Prema postojećem Pravilniku o unutarnjoj organizaciji Državne granične službe iz 2007. godine, Graničnoj policiji nedostaje više od 400 policijskih službenika. Pravilnikom o izmjenama i dopunama Pravilnika o unutarnjoj organizaciji Granične policije Bosne i Hercegovine predviđeno je povećanje broja izvršitelja za četiri segmenta: nadzor granice, specijalizirane jedinice, istrage i granične provjere.

U takvim uvjetima, Granična policija je u okviru vlastitih kapaciteta te uz podršku drugih policijskih agencija u BiH osigurala pojačano prisustvo policijskih službenika u nadzoru državne granice. Podaci o broju i policijskim agencijama koje su u 2021. godini pružale podršku Graničnoj policiji u nadzoru granice prezentirani su u dijelu informacije pod nazivom *Upravljanje granicom*. Sredstva za troškove smještaja izvanrednog angažiranja policijskih službenika Granične policije i MUP-a Republike Srpske osigurana su putem IPA projekta „Posebne mjere za podršku odgovoru na izbjegličku i migrantsku situaciju u Bosni i Hercegovini“.

Granična policija nastavila je u 2021. godini ulagati u opremanje graničnih prijelaza, tehničku opremljenost, edukaciju i sl. kako bi učinkovito nadzirala državnu granicu. Pri tome se, osim državnim, koristila i sredstvima IPA-e te sredstvima i pomoći donatora. S tim u vezi nabavljena je oprema kojom se povećava učinkovitost otkrivanja krivotvorenih dokumenata dok je nabavljenom specijalističkom opreme povećana zaštita granice. Pored navedenog, održanim obukama dodatno je povećana sposobnost granične policije da otkrije uporabu krivotvorenih dokumenata, za rukovanje nabavljenom specijalističkom opremom kao i sposobnost identifikacije i postupanja prema ranjivim kategorijama migranata.

Mjere koje je Granična policija predložila radi prevazilaženja nedovoljnih resursa prezentirane su u dijelu informacije pod nazivom *Upravljanje granicom*.

- **Osigurati dovoljna financijska sredstva te ljudske i materijalno-tehničke kapacitete za efikasan rad svih agencija i sektora nadležnih za pitanja migracija i azila kako bi se osigurali uvjeti za koordinirano i kontrolirano kretanje i boravak migranata na teritoriju BiH.**

Ministarstvo sigurnosti - Sektor za imigraciju i Sektor za azil

Za efikasan i pravovremen odgovor u trenutnoj situaciji veznoj za migracijske tokove u BiH, postoji kontinuirana potreba Sektora za imigraciju i Sektora za azil za kadrovskim i materijalno-tehničkim jačanjem, kao i potreba za osiguranjem dodatnih financijskih sredstava. Kako bi se sistematski riješio nedostatak ljudskih resursa, navedene sektore potrebno je značajno ojačati kroz izmjenu i dopunu Pravilnika o unutarnjoj organizaciji Ministarstva sigurnosti koji je na snazi od 2009. godine.

Podaci Sektora za azil u svezi jačanja resursa su navedeni u dijelu informacije *Azil*. Također, za novouposlene osobe, u suradnji s UNHCR-om, EASO-om te nevladinim organizacijama u BiH, organizirano je u 2021. godini više obuka na temu azila.

Služba za poslove sa strancima

Nedostatak ljudskih kapaciteta Službe za poslove sa strancima neophodnih za adekvatan odgovor na povećan obim posla, dodatno je istaknut odlaskom određenog broja službenika ove organizacije. Kako bi se prevazišla nastala situacija, Služba za poslove sa strancima uputila je zahtjev i zatražila mišljenje za zanaavljanjem odnosno popunu upražnjenih deset radnih mjesta. Mišljenje Ministarstva financija i trezora pribavljeno je za jedno radno mjesto i odluka je upućena Vijeću ministara na razmatranje. Iako su sredstva osigurana za svih deset radnih mjesta u proračunu ove organizacije, suglasnost nadležnih tijela još uvijek nije zaprimljena. U proceduri pribavljanja mišljenja sukladno Pravilniku o radu Vijeća ministara BiH nalazi se i Prijedlog Pravilnika o unutarnjoj organizaciji Službe za poslove sa strancima.

U 2021. godini putem donacije od strane Frontexa osigurani su skeneri za prikupljanje biometrijskih podataka migranata. Ostala oprema, čija nabavka je predviđena Planom mjera i aktivnosti za efikasno upravljanje migrantskom krizom u BiH nije realizirana uslijed neusvajanja proračuna institucija BiH.

- **Dodatno jačati kadrovske i materijalno-tehničke kapacitete svih sigurnosnih agencija kako bi se uspješnije borile protiv krijumčarenja migranata, ali i kako bi se smanjili sigurnosni rizici u lokalnim zajednicama gdje se nalazi veći broj migranata.**

Operativno-istražni tim „Istok“, formiran na razini SIPA-e, nastavio je provoditi aktivnosti radi sprječavanja i otkrivanja djela iz čl. 189. i 189a. Kaznenog zakona BiH. Tim čini više policijskih službenika iz različitih organizacijskih jedinica SIPA-e i analitičar. Kapaciteti su dodatno ojačani kroz kontinuiranu međuagencijsku i međunarodnu suradnju. U 2021. godini, materijalni kapaciteti SIPA-e za borbu protiv ovog vida kriminala su povećani donacijom 16 vozila od strane IOM-a.

Pored nabavke specijalističke opreme, kapaciteti za borbu protiv krijumčarenja migranata pripadnika Granične policije ojačani su dostupnim *online* obukama organiziranim od strane CEPOL-a, DCAF-a i drugih organizacija kao vid međunarodne suradnje.

- **Utvrđiti identitet nezakonitih migranata.**

Najveći broj migranata ne posjeduje identifikacijske dokumente. Služba za poslove sa strancima registrira migrante i u velikom postotku izdaje potvrdu o namjeri podnošenja zahtjeva za azil na temelju izjavljenog identiteta, što otežava mogućnost povratka nezakonitih migranata kao i osoba kojima je izvršnom odlukom odbijen zahtjev za azil, a što predstavlja i sigurnosni rizik.

Utvrđivanje identiteta je jedan od izazova s kojima se Služba za poslove sa strancima svakodnevno susreće prilikom obavljanja aktivnosti. Postupak utvrđivanja identiteta podrazumijeva suradnju s veleposlanstvima i sam postupak je dugotrajan i složen. Tijekom ovog postupka Služba za poslove sa strancima nailazi na nedostatak suradnje nekih zemalja kao što su Alžir i Afganistan. Prema podacima ove organizacije, u 2021. godini identitet je utvrđen za 359 stranaca od čega je najveći broj državljana Turske (304), zatim Maroka (33), Pakistana (10), Alžira (6), Srbije (4) te po jedna osoba iz S.Makedonije i Iraka.

- **Zloupotreba sustava azila u smislu iskazivanja namjere za azil s ciljem da se nezakonit ulazak legalizira u zakonit boravak na teritoriji BiH u razdoblju od 14 dana.**

Zloupotreba sustava azila i dalje je prisutna kroz iskazivanje namjere za podnošenje zahtjeva za azil radi legaliziranja boravka na teritoriju BiH, o čemu govori jako veliki nesrazmjer u broju

iskazanih namjera i podnesenih zahtjeva za azil. Statistički podaci su prikazani u dijelu informacije pod nazivom *Uočeni trendovi migracijskih tokova*.

Ističemo da sustav azila u BiH nije jedini pogođenom ovom pojavom. S istim izazovom suočavaju se i druge zemlje regije.

- **Efikasna realizacija postojećih sporazuma o readmisiji i zaključivanje sporazuma o readmisiji sa svim državama podrijetla iz kojih dolaze migranti u BiH.**

Podaci o iniciranim sporazumima o readmisiji prezentirani su u dijelu informacije *Migracijska politika*. Prema podacima Granične policije, u 2021. godini prema sporazumima o readmisiji izvršen je prihvat i predaja ukupno 1.062 stranaca, od čega je prihvaćeno 487 stranaca, a predato 575. Najveći broj, njih 430 predat je Turskoj, dok je susjednim zemljama Crnoj Gori, Hrvatskoj i Srbiji predato 119 osoba. Istovremeno je prihvaćeno 417 državljana BiH iz zemalja s kojima BiH ima zaključene sporazume o readmisiji.

Služba za poslove sa strancima predložila je više aktivnosti koje su uvrštene u Prijedlog Strategije u oblasti migracija i azila i Akcijskog plana za razdoblje 2021.-2025. godina kako bi se postupak readmisije učinio efikasnijim.

Sporazum između Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Vlade Islamske Republike Pakistan s pripadajućim Protokolom između Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine i Ministarstva unutarnjih poslova Islamske Republike Pakistan o implementaciji Sporazuma o readmisiji između Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Vlade Islamske Republike Pakistan stupio je na snagu 23. srpnja 2021. godine. Na temelju ovog dokumenta, Služba za poslove sa strancima uputila je zahtjev za povratak deset državljana Pakistana u zemlju podrijetla.

- **Procesuirati migranate koji su počinitelji prekršajnih i kaznenih djela od strane nadležnih pravosudnih organa odnosno, uspostaviti ujednačenu praksu sudova i tužiteljstava u BiH u cilju procesuiranja migranata.**

Ministarstvo sigurnosti ne raspolaže s podacima o aktivnostima poduzetim radi rješavanja ovog izazova.

- **Unaprjediti suradnju s državama na zapadnobalkanskoj ruti u cilju sprječavanja i suzbijanja nezakonitih migracija na zapadnobalkanskoj ruti kao i u cilju sprječavanja i suzbijanja aktivnosti krijumčarenja migranata kako se BiH ne bi samostalno nosila s migracijskim izazovima.**

Međunarodni karakter krijumčarenja ljudima ističe važnost uspostavljanja međunarodne stručne suradnje. S tim u vezi, prilikom provedbe samostalnih ili zajedničkih operativnih akcija protiv krijumčarenja migranata ostvarena je značajna suradnja Granične policije i SIPA-e s policijskim tijelima zemalja regije, država članica EU kao i s Europolom, Interpolom i Selecom. Suradnja se ostvaruje putem sastanaka npr. u radu Operativne skupine Zapadnog Balkana za borbu protiv ilegalnih migracija sudjeluju predstavnici SIPA-e, obuka, razmjene podataka i informacija te kroz niz drugih aktivnosti koje su regulirane Konvencijom o policijskoj suradnji za Jugoistočnu Europu i biletarnim sporazumima. Međunarodne operativne akcije provedene u 2021. godini prezentirane su u dijelu informacije pod nazivom *Borba protiv krijumčarenja migranata*.

Intenziviranje aktivnosti i uspješna međunarodna suradnja dovela je do povećanja broja otkrivenih kaznenih djela u svezi krijumčarenja ljudi ocjena je SIPA-e.

Bolji nadzor i suzbijanje nezakonitih migracija postignut je redovitom implementacijom protokola o provedbi zajedničkih ophodnji Granične policije i graničnih policija susjednih država kao i putem zajedničkih centara za razmjenu podataka (Nova Sela-Bijača i Trebinje).

Vezano za institucionalnu i regionalnu suradnja dodatno ukazujemo na aktivnosti koje provodi MARRI mreže u svezi formiranja mreže praktičara za informacije o zemljama porijekla i jačanja Regionalne baze prevoditelja za prevođenje na daljinu - uspostavljenE kao web-platforma.

- **Jačati bilateralnu suradnju institucija i agencija koje se bave migracijskim i sigurnosnim pitanjima između BiH i država EU, kao i suradnju s međunarodnim i EU agencijama koje imaju mandat da se bave migracijskim i sigurnosnim pitanjima.**

Dio podataka o međunarodnoj suradnji prezentiran je u dijelu informacije pod nazivom *Migracijska politika*. Pored navedenog, upravne organizacije Ministarstva sigurnosti surađuju s EASO-om, FRONTEX-om, IOM-om, DCAF-om, stranim veleposlanstvima kao i nizom drugih organizacija. Dodatno, Fronteksova aplikacija za izvješćivanje o zajedničkim operacijama (JORA) i Europolova platforma stručnjaka (EPE) omogućuju pristup Graničnoj policiji podacima u svezi nezakonitih migracija unesenim od strane drugih država.

Kako se Bosna i Hercegovina nalazi na tranzitnoj ruti nezakonitih migracija iz EU države (Grčke) prema drugim EU državama potrebno je tražiti veću i koordiniranu pomoć EU u rješavanju kako humanitarnih tako i mnogo veću pomoć Europske unije u rješavanju sigurnosnih izazova prvenstveno kroz pomoć u jačanju kapaciteta već navedenih nadležnih institucija, te izravne pomoći lokalnim zajednicama gdje se nalaze privremeni prihvatni centri.

Sredstva za izgradnju kapaciteta tijela nadležnih za upravljanje granicom, migracijama i azilom osigurana su značajnim dijelom kroz Instrument pretprijetne pomoći (IPA) kao glavnog financijskog instrumenta Europske unije državama korisnicama. Prema podacima Ministarstva sigurnosti-Sektora za međunarodnu suradnju i europske integracije, u okviru IPA-e 2015 uspješno su realizirane aktivnosti u svezi opremanja graničnih prijelaza. Također, u fazi implementiranja u okviru IPA-e 2017 su aktivnosti unaprjeđenja informacijskog sustava Granične policije i nadogradnje postojećeg Informacijskog sustava za migracije (ISM).

Ministarstvo sigurnosti izvršilo je sve potrebne obveze upućivanja prijedlog aktivnosti za izradu Akcijskog dokumenta IPA III za 2021. i 2022. godinu. U okviru IPA-e 2021 Ministarstvo sigurnosti dostavilo je prijedloge aktivnosti Granične policije, Službe za poslove sa strancima i SIPA-e za Tematski prioritet 4 – Migracije i upravljanje granicom u ukupnom iznosu od cca 5 milijuna eura, za IPA-u 2022 aktivnosti Sektora za imigraciju i IT Sektora Ministarstva sigurnosti u iznosu od 500.000 eura te prijedlog aktivnosti IT Sektora za Akcijski fiše za IPA 2024 u iznosu od 1 milijun eura.

Granična policija je u okviru Instrumenta za izgradnju kapaciteta na Zapadnom Balkanu za integrirano upravljanje granicom, uputila koncept notu koja odražava potrebe i prioritete za unaprjeđenje materijalno-tehničkih kapaciteta za obavljanje graničnih provjera. Nabavka specijalitičke opreme delegirana je i drugim potencijalnim donatorima.

Pomoć Europske unije u rješavanju humanitarnih izazova prezentirana je i u dijelu informacije pod nazivom *Podaci o utrošku financijskih sredstava iz IPA projekta u svrhu ublažavanja efekata migrantske krize u Bosni i Hercegovini*. Prema podacima IOM-a, u okviru ovog projekta lokalnim zajednicama gdje se nalaze privremeni prihvatni centri iz sredstava projekta „Posebne mjere za podršku odgovoru na izbjegličku i migrantsku situaciju u Bosni i Hercegovini“ izdvojeno je ukupno 94.954 eura u 2021. godini ili 0,40 % od ukupnog iznosa utrošenih projektnih sredstava u izvještajnoj godini.

- Sigurnosni, humanitarni, zdravstveno-epidemiološki, ekonomski i drugi izazovi u lokalnim zajednicama gdje se nalazi veći broj migranata, a posebno u lokalnim zajednicama u kojima se nalaze privremeni prihvatni centri.

Smanjenje prisustva migranata u gradovima BiH povoljno je utjecalo na sigurnosnu situaciju, naročito u oblasti javnog reda i mira, sprječavanja kaznenih djela krađe i slično, ocjena je Državne agencije za istrage i zaštitu (SIPA).

Ministarstvo sigurnosti prikupilo je podatke o broju prekršajnih i kaznenih djela koja su na teritoriju Bosne i Hercegovine počinili stranci u 2021. godini.²¹

Tabela 5.: Prekršajna i kaznena djela počinjena od stranaca na teritoriju BiH u 2021. godini

Policijske agencije/ Služba za poslove sa strancima	Evidentirani prekršaji	Podnesena izvješća o kaznenim djelima
Granična policija BiH	1.059	64
Državna agencija za istrage i zaštitu (SIPA)	0	7
Služba za poslove sa strancima	2.582	0
Federalna uprava policije	4	3
MUP Republike Srpske	0	33
MUP Unsko-sanskog kantona	46	28
MUP Posavskog kantona	8	3
MUP Tuzlanskog kantona	0	47
MUP Zeničko-dobojskog kantona	3	34
MUP Bosansko-podrinjskog	4	1
MUP Srednjobosanskog kantona	4	6
MUP Hercegovačko-neretvanskog kantona	4	2
MUP Zapadno-hercegovačkog kantona	6	4
MUP Kantona Sarajevo	11	71
MUP Kantona 10	3	3
Policija Brčko distrikta BiH	0	1
UKUPNO	3.734	307
Ukupan broj stranaca počinitelja	3.768	435
Ukupan broj stranaca počinitelja bez putne isprave	355	153

Prema dostavljenim podacima, najveći broj prekršaja evidentiran je uslijed kršenja odredbi zakona kojima se regulira ulazak, kretanje i boravak stranaca na teritoriju Bosne i Hercegovine. Nakon ovih prekršaja, slijede prekršaji koji se odnose na „nepostupanja po naredbi ovlaštene službene osobe“, „viku, galamu, drsko ili naročito drsko ponašanje, remećenje javnog reda i mira“ te „tuču ili fizički napad ili sudjelovanje u tuči“.²²

Kada se radi o kaznenim djelima, pored podataka prikazanih u dijelu informacije *Borba protiv krijumčarenja migranata*, evidentirana su i druga kaznena djela. Podaci pokazuju da je u promatranom razdoblju evidentiran najveći broj djela koja su kvalificirana kao „krađa, teška

²¹ Ministarstvo sigurnosti prikupilo je podatke od SIPA-e, Granične policije BiH, Federalne uprave policije (FUP), MUP-a Republike Srpske, Policije Brčko distrikta BiH, kantonalnih MUP-ova te Službe za poslove sa strancima. Prekršaji i kaznena djela u saobraćaju nisu bili predmet prikupljanja podataka. Sukladno nadležnostima, SIPA i FUP ne podnose prekršajne naloge.

²² Zbog složenosti u nadležnosti i različitosti u prekršajnim u BiH, Ministarstvo sigurnosti je prekršaje grupirao u određene kategorije po sličnosti i kategorije se ne odnose na konkretne članke navedenih zakona.

krađa, razbojništvo i razbojnička krađa, krađa u pokušaju, oštećenje ili oštećenja i oduzimanje tuđih stvari“, „falsificiranje-krivotvorenje ispava, lažno predstavljanje“, „neovlašćena proizvodnja i promet opojnih droga i omogućavanje uživanja opojnih droga“ te „tjelesne povrede i teške tjelesne povrede“.²³

Jedan od dodatnih pokazatelja koji se odnosi na sigurnosnu situaciju povezan je s problemom koji uzrokuju neželjene situacije u prometu vlakova. Prema podacima dostavljenim Ministarstvu sigurnosti, tijekom 2021. godine desilo se pet nesreća sa smrtnim ishodom na dionici željezničke pruge Blažuj-Hadžići. Do nesreća s višestrukim posljedicama je došlo uslijed neovlašćenog kretanja migranata željezničkom prugom kako bi došli do određenih mjesta okupljanja.²⁴

Zavod za javno zdravstvo Federacije BiH, Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo i Zavod za javno zdravstvo Unsko-sanskog kantona inicirali su cijepljenje protiv bolesti COVID-19 migranata smještenih u privremenim prihvatnim centrima. Prije cijepljenja korisnicima su pružene ključne informacije o COVID-19, dostupnim cijepivima, procesu i pogodnostima koje cijepivo pruža. Za postupak cijepljenja zainteresiranost je pokazalo 367 od ukupno 878 anketiranih osoba. Razlozi nezainteresiranosti za cijepljenjem, prema podacima DRC-a, u najvećoj mjeri potiču od nepovjerenja prema cijepivu i zbog odlaska na tzv. „game“. Podaci o broju cijepljenih migranata nalaze se u dijelu informacije *Zaštita migranata*.

Tijekom 2021. godine, na negativne implikacije prisustva većeg broja migranata na poslovanje privatnog poduzeća iz sektora turizma kao i javnog komunalnog poduzeća ukazano je u dostavljenim dopisima.

- **Upravljanje migracijama u vrijeme epidemije bolesti COVID – 19 predstavlja dodatni izazov.**

Tijela nadležna za upravljanje migracijama nastavila su u 2021. godini postupati sukladno zakonskim propisima koji reguliraju ulazak i boravak u BiH te odlukama Vijeća ministara BiH donesenim radi sprječavanja širenja i suzbijanja zaraznih bolesti odnosno bolesti COVID-19. Prilikom provedbe propisa prilagođenih epidemiološkoj situaciji, Granična policija otkrila je u 2021. godini 105 lažnih negativnih testova na COVID-19²⁵ koji su korišteni za ulazak na teritoriju BiH.

Rad i djelovanje tijela nadležnih za upravljanje migracijama, kao i postupanje prema nezakonitim migrantima, u postupcima povratka ili azila bilo je prilagođeno epidemiološkim mjerama na snazi. Radi zaštite službenika od bolesti COVID-19 u svim organizacijama Ministarstva sigurnosti uvedena je nužna epidemiološka mjera obveznog korištenja maski za lice i mjerenju temperature svim osobama koje ulaze u službene objekte. Međutim, bez obzira na epidemiološke mjere, prisutnost bolesti COVID-19 otežala je provedbu aktivnosti prije svega zbog izloženosti službenika većem riziku od zaraze.

Rizik je značajnim dijelom smanjen osiguranjem cijepiva za službenike Ministarstva sigurnosti, Granične policije BiH, Državne agencije za istrage i zaštitu, Službe za poslove sa strancima, Agencije za policijsku podršku, Agencije za forenzička ispitivanja i vještačenja, Agencije za

²³ Zbog složenosti nadležnosti i različitosti u kaznenim zakonima u BiH, Ministarstvo sigurnosti je kaznena djela grupirao u određene kategorije po sličnosti djela i kategorije se ne odnose na konkretne članke navedenih zakona.

²⁴ Izvješće Istražnog organa Regulatornog odbora Željeznica BiH u vezi ozbiljnih nesreća na dionici željezničke pruge između službenih mjesta Blažuj-Hadžići s preporukama za sprječavanje istih od 30. 12. 2021. godine

²⁵ Analiza rada Granične policije BiH za 2021. godinu

školoвање i stručno usavršavanje kadrova i OSA-OBA BiH. Cijepivo je donirala Republika Turska na molbu ministra sigurnosti Bosne i Hercegovine.

V. Provedba Plana mjera i aktivnosti za efikasno upravljanje migrantskom krizom u Bosni i Hercegovini

Zadnji dio informacije pripremljen je prema zaključku Zajedničkog povjerenstva za obranu i sigurnost Bosne i Hercegovine Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, kojim je Ministarstvo sigurnosti obvezano da jedanput u tri mjeseca informira ovo povjerenstvo o aktualnoj situaciji i provedbi operativnog plana za upravljanje migrantskom krizom u BiH.

Informacija s Planom mjera i aktivnosti za efikasno upravljanje migrantskom krizom u BiH, usvojena na 22. sjednici Vijeća ministara Bosne i Hercegovine održanoj 16.12.2020. godine, sadrži sedam prioriteta, 24 mjere i 127 aktivnosti. Od usvajanja dokumenta, 2021. godina je prva godina provedbe ovog plana.

U tabeli 6. koja slijedi prikazan je stupanj provedbe aktivnosti iz Plana mjera i aktivnosti za efikasno upravljanje migrantskom krizom u BiH za 2021. godinu prema prioritetima Bosne i Hercegovine u oblasti migracija i azila:

- 1) Jačanje Granične policije BiH u svrhu **bolje kontrole granice**, a u cilju **spriječavanja nezakonitih ulazaka** na teritorij BiH
- 2) Jačanje kapaciteta za **efikasnije upravljanje nezakonitim migracijama** na teritoriji Bosne i Hercegovine, te funkcioniranje postojećih i uspostava i funkcioniranje novih privremenih prihvatnih centara za smještaj migranata
- 3) **Realiziranje sporazuma o readmisiji** i jačanje readmisijskih kapaciteta
- 4) Jačanje kapaciteta u području azila
- 5) **Intenzivirati borbu protiv krijumčarenja migrantima**
- 6) **Podrška lokalnim zajednicama** u kojim su uspostavljeni privremeni prihvatni centri
- 7) Jačanje kapaciteta **Koordinacijskog tijela za pitanja migracija u BiH-Operativnog stožera za pitanja migracija u BiH**

Tabela 6.: Stupanj provedbe aktivnosti u 2021. godini

Prioriteti u oblasti migracija i azila	Ukupan broj aktivnosti definiranih Planom mjera	Broj aktivnosti		
		Provedba u tijeku	Provedba nije počela	Provedba u kontinuitetu
Prioritet I.	25	25	0	21
Prioritet II.	37	20	17	8
Prioritet III.	10	9	1	7
Prioritet IV.	13	9	4	6
Prioritet V.	13	12	1	9
Prioritet VI.	18		18	2
Prioritet VII.	11	10	1	7
Ukupno	127	85	42	60

Od ukupno 127 aktivnosti, u promatranom razdoblju **provedeno je u potpunosti ili djelomično njih 85** što čini udio od **67 %** u odnosu na ukupan broj. Provedba ostale 42 aktivnosti, koje čine udio od **33 %**, još uvijek nije započela. Razlozi zbog koji nadležna tijela nisu započela provedbu ovih aktivnosti su: nedostatak financijskih sredstava (13 aktivnosti), nepostojanje potrebe za

provedbom istih (8 aktivnosti), ne donošenje propisa (dvije aktivnosti), izostanak podrške od nižih razina vlasti (1 aktivnost), dok za prioritet VI. (18 aktivnosti) ne postoje podaci.

Od ukupno 127 aktivnosti, njih 60 se provodi u kontinuitetu.
